

Gyrðir Eliasson

Inferno

Vi hadde nettopp flyttet inn i en leilighet i utkanten av byen. Det hadde vært mye styr med å hente og bringe gjenstander og gjøre diverse ting som man absolutt ikke hadde lyst til å gjøre, men som ut fra samfunnets målestokk ble ansett som nødvendige. Det var på den syvende dag etter at vi flyttet inn at kona mi sa at nå måtte vi ta en tur til Ikea og kjøpe en lenestol som passet bedre til sofaen enn den vi hadde fra før. Jeg syntes ikke det var noe som helst i veien med den stolen vi allerede hadde, jeg motsa henne likevel ikke.

«Du husker vel den stolen jeg viste deg?» sa hun.

«Hvilken stol?»

«Den stolen som var i katalogen,» sa hun.

«Nei,» sa jeg.

«Du husker aldri noen ting.»

«Ja, det har du visst rett i,» sa jeg.

Tiden gikk med å henge opp bilder og sette inn bøker i hyller, og det nærmet seg den andre kaffepausen da vi endelig kom oss av gårde for å kjøpe stolen. Det var begynt å bli litt høstlig, bladene var falt av trærne og de svake skyggene av stammene falt på gressplenen i ettermiddagssolen.

Trafikken var fryktelig nå mot slutten av dagen, slik den riktignok alltid er i denne lille byen som prøver å gi inntrykk av at den er så stor. Jeg hadde slått på radioen. Bob Dylan sang en låt fra platen *Street Legal*. Jeg lyttet, og stirret fremfor meg gjennom solbrillene.

«Du er alltid så fjern når du kjører,» sa hun og dempet radioen.

«Er jeg?» sa jeg.

«Ja, alltid.»

Firehjulstrekkerne raste forbi oss, den ene etter den andre.

Det gamle sykehuset, Vífilsstaður, kom til syne omgitt av trær og gulnet gress, minnet om en nedlagt herregård, muligens en svensk en, i alle fall kom Margit Söderholm alltid opp i tankene mine når jeg kjørte forbi. Bakenfor huset lå runde og krattbevokste åser, brunaktige nå i høstlyset. I det fjerne dukket Ikea-bygningen opp. Ingen kan forstå hvordan de fikk tillatelse til å bygge sånn rett i nærheten av de vidunderlig vakre turveiene i Heiðmork. Men nå lå altså denne kolossen her, og det kom ikke til å endre seg.

«Stygt hus,» sa jeg.

«Hvilket hus?» spurte hun og så på meg.

«Ikea,» svarte jeg.

«Det synes ikke jeg,» sa hun. Så la hun til: «Parker bilen helt oppe ved bygningen.»

En mattblå skygge fra bygningen la seg over bilen da jeg parkerte, og vi steg ut. Vi gikk inn gjennom svingdøren. Det er ikke noe morsomt med svingdører lenger, de er alle sammen datastyrte, og ikke engang Chaplin kunne funnet på noe morsomt med dem. Inne var det en god del folk, og de strømmet mot rulletrappen, lot seg gli oppover og stirret ut i luften. Om det fantes håp om en lys fremtid ved hjelp av svensk design i dette blikket, eller bare tomhet, uten håp, var ikke godt å si.

Vi sto på hvert vårt trinn i rulletrappen og stirret i ulike retninger.

*

I stueavdelingen streifet vi rundt mellom stoler og sofaer, men kunne ikke finne stolen som kona mi lette etter. Jeg husket riktignok slett ikke hvordan den så ut, men lot som ingenting og ga inntrykk av at jeg speidet etter den. En ung mann i gul skjorte gikk forbi oss, og kona mi ropte på ham.

«Det var den der stolen,» sa hun.

«Hvilken stol?» sa ekspeditøren.

«Denne her,» sa hun, dro katalogen opp av vesken sin og bladde i den, pekte på stolen.

«Ja, den er utsolgt.»

«Utsolgt?»

«Ja, dessverre.»

«Alt er alltid utsolgt her hos dere.»

«Ikke absolutt alltid,» sa jeg og prøvde å mildne det hele litt.

«Jo, alltid,» sa hun med ettertrykk.

«Jeg skal sjekke saken litt bedre,» sa ekspeditøren. Han gikk sin vei, kastet et blick på oss over skulderen, dultet borti et sofahjørne og snublet, fortsatte så videre.

Et kvarter gikk, men han kom ikke tilbake. Det kom ingen som så ut til å ha noe med ekspedering å gjøre, og det var dessuten merkelig få som tilfeldigvis kom slengende innom der i sofaavdelingen, nærmest som om den lå utenfor butikkens allfarvei. Et øyeblikk syntes jeg det var som om jeg befant meg i en barnefortelling av Jens Sigsgaard.

Jeg satt i en brun lærsøfa, utrolig behagelig, mens kona mi hele tiden sto utålmodig og stirret med falkeblikk utover butikklokalet.

«Her er det jo bare komplett idioter,» sa hun.

«Er du nå helt sikker på det?» sa jeg.

«Ja, absolutt.»

Til slutt ga vi opp å vente og fulgte den oppmerkede ruten videre gjennom butikken, lot pilene tenke for oss. Vi kikket ikke på noe annet på veien.

*

Da vi kom til restauranten, kjente vi lukten av stekte, svenske kjøttboller, og jeg merket at jeg begynte å bli sulten. Jeg stoppet opp i døråpningen og kikket inn i lokalet. Det var heller få mennesker der, men det satt da noen ved bordene. Andre sto ved disken og ventet mens kjøttboller og poteter med saus og tyttebærsyltetøy ble måket opp på tallerkenene.

Høstsolen skinte inn gjennom vinduet, og jeg ble stående og stirre på en mann som satt alene ved et bord borte ved vinduet. Han satt fremoverbøyd, var rødhåret og med glissent skjegg, hadde svart frakk med oppbrettet krage, og beltet, som var i samme farge, hang ned på gulvet. Foran seg på bordet hadde han en øl, og han stirret ned i glasset som om han ikke så annet, eller som om glasset var et speil der man kunne se en hel verden.

Jeg syntes at jeg dro kjensel på mannen, men jeg skjønnte ikke med en gang hvem det var. Så gikk det plutselig et lys opp for meg.

Det var August Strindberg.

Strindberg som hadde fryktet helvete mer enn noe annet, og som hadde skrevet om denne frykten sin, men som nå etter sin død hadde endt her, på Ikea på Island. Han som hadde trodd at Lund var helvete på jord, som visste lite om Island, og ingenting om Ikea, men så eksisterte det da heller ikke i hans tid. Jeg kunne se hvordan han liksom sank mer og mer sammen over ølglasset, en dømt mann for evig og alltid. Han som hadde skrevet i dagboken sin: «Den som sier at livet er vidunderlig, er enten et svin eller en idiot.»

«Se der,» sa jeg til kona mi og pekte inn i lokalet.

«Hvor?»

«Der borte ved vinduet.»

«Hvem er det?»

«Det er August Strindberg.»

«Er det direktøren?» sa hun uinteressert. Så gled det et lite lys over ansiktet hennes og hun la til: «Egentlig burde jeg la ham få høre hvordan denne butikken er blitt.»

«Nei, han er forfatter,» sa jeg, men rettet så på meg selv:

«Eller var.»

«Han gamle, mener du?»

«Ja.»

Hun kikket raskt på meg.

«Har du tenkt å fortelle meg at du er begynt å se gjengangere?»

«Ja, jeg så jo Spøkelsessonaten i sin tid.»

«Hva er det egentlig du mener, mann?»

«Men uansett så *er* det ham,» sa jeg.

Hun tok tak i jakkeermet mitt og nærmest dro meg videre, i retning av svingdøren.

*

Skyggen på parkeringsplassen hadde fått en dypere tone, og det var blitt kjøligere. Vi steg inn i bilen, og jeg kjørte langsomt av sted. Jeg skulle til å slå på radioen, men droppet det.

«Dit går jeg aldri igjen,» sa hun og spente på seg bilbeltet med et rykk.

«Man skal aldri si aldri,» dristet jeg meg til å si. Jeg tenkte på Strindberg, hvordan han hadde sittet der, vært berøvet alt håp om befrielse, og så dette svarte beltet på frakken som hang ned på gulvet, akkurat som en lenke. De store frakkskjøtene var ikke helt ulike vingene på en skate.

De lave åsene på oversiden av veien så forlokkende ut i det milde lysskjæret, og utallige turveier skar gjennom krattet overalt. Jeg ville gjerne ha spasert en tur der med Strindberg, ville ledet ham ut av dette nåtidshelvetet. Jeg ville ha fortalt ham at jeg en gang var i Lund, og at han hadde vært helt på villspor når det gjaldt den byen.

Men jeg gjorde det ikke.

Jeg kom aldri tilbake dit igjen.

Fra *Mellom trærne*, 2011

Spørsmål

1. Hva slags bilde gir forfatteren av Ikea? Finn ord og setninger som skaper inntrykket.
2. Hvordan forholder hovedpersonen og kona seg til møbelkjøpet? Er det noe vi kan kjenne oss igjen i?
3. Hva slags funksjon kan Strindberg ha i novellen?
4. Finn ut hva forfatteren kan ha ment med tittelen *Inferno*.
5. Skriv en novelle fra et kjøpesenter, ca. 750-1000 ord. La novellen få en symbolsk tittel eller bruk en *allusjon* - en poplåt, bok, eventyr eller noe annet.